

Purim as a Day of Tefilah

1) מגילה יד.

אי הכי, הלל נמי נימא!
לפי שאין אומרים הלל על גס שבחוצה לארץ...
רב נחמן אומר: קרייתא זו הלילה.
רבא אומר, בשלמא הָתָם: "הללו עבדי ה'" — ולא עבדי פרעה, אלא הָכָא: "הללו עבדי ה'" — ולא עבדי אַחַשְׁוֵרוּשׁ?
אפתי עבדי אַחַשְׁוֵרוּשׁ אָנּוּ

2) שם משואל פורים תרע"ז

והנה אמרו ז"ל קרייתא זו הילולא, ויש להבין איך קורין המגילה בלילה והרי אין אומרים הלל בלילה, ויש לומר דהנה מה שאין אומרים הלל בלילה לבד מליל פסח... וכן הוא ברוחניות בחי' התעלמות, ע"כ אין זמן קריאת הלל בלילה, אך ליל פסח שאז הי' היפוך בחי' התעלמות כאמרם ז"ל עד שנגלה עליהם מלך מה"מ וגאלם, וע"כ הי' אז הלילה כיום יאיר, וכן נשאר רשומא לדורות, ע"כ אומרים הלל בליל פסח, וע"כ לעת"ל נמי כתיב השיר יהי' לכם כליל התקדש חג, משמע שאז יהי' השיר נמי בלילה, וע"כ ליל פורים שקו"ח מציאת מצרים ממיתה לחיים לא כ"ש, והוא מעין לעתיד כנ"ל ע"כ שייך קרייתא גם בלילה

3) תורת אמת תרכ"ו

שבת הוא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא (שבת יב.) יתכן גם על פורים, כדאיתא בספר הקדוש עבודת ישראל שפורים הוא מעין קדושת שבת, כמו שנאמר ונוח מאויביהם שמלת ונוח מורה על קדושת שבת מקור הנייחא, וכמו שבשבת אין שיר שום זעקה, כי בקדושת פורים נמתק הכל, שכמו שיהיה כן גם בפורים אין שייך שום זעקה אז מוכן יום זה לפני הישועה לתכלית הדוחק ח"ו, ונהפך מאכל ליום טוב, כן נשרש הקדושה לעולמי עד שיהיה ביום זה נמתק כל מיני דחקות ויהפך מעצמו הכל לטובה ולישועה

4) מגילה ד.

ואמר רבי יהושע בן לוי: חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שְׁנָאָמַר: "אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה ליי" ...
איתמר נמי, אמר רבי חלפו אמר עולא ביראה: חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שְׁנָאָמַר: "למען יזמרח כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך".

רש"י שם

ולשנותה ביום – זכר לנס שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה

5) מגילה ב.

אימא תריסר ותליסר? כדאמר רב שמואל בר יצחק: שלשה עשר זמן קהילה לכל היא, ולא צריך לרבויי, הָכָא נמי: שלשה עשר זמן קהילה לכל היא, ולא צריך לרבויי

רש"י שם

זמן קהלה לכל היא – הכל נקהלו להנמק מאויביהם בין בשושן בין בשאר מקומות כמו שכתוב בספר הלכך לא צריך קרא לרבוויי שיהא ראוי לקרייה דעיקר הנס בו היה

6)רא"ש מסכת מגילה פרק א

ופירש רבינו תם זמן קהלה לכל היא שהכל מתאספין לתענית אסתר ובאים בני הכפרים לעיירות לומר סליחות ותחנונים לפי שבו נקהלו לעמוד על נפשם והיו צריכים רחמים. וכן מצינו במשה שעשה תענית כשנלחם בעמלק דכתיב ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה ודרשינן במסכת תענית מכאן לתענית צבור שצריך שלשה מכאן נראה לרבינו תם סעד לתענית אסתר שאנו עושין כמו שעשו בימי מרדכי ואסתר כשנקהלו היהודים לעמוד על נפשם ולא מצינו לו סמך בשום מקום אלא בכאן

7)ספר כלבו סימן מה

שני ימים אלו שהם י"ד וט"ו אסורים בהספד ובתענית בין לבני עירות בין לבני כרכים ויום שלפניהם ושל אחריהם גם כן, ויש שנהגו להתענות ביום י"ג שהוא יום שלפניהם לפי שלא נאסר אלא תענית של צער אבל התענית שאנו עושין אינו אלא זכר לתענית אסתר ושיזכור כל אדם שהבורא יתברך רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אליו בכל לבבו כאשר עשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה

8)מנין המצוות לרמב"ם

אלו הם שש מאות ושלוש עשרה מצוות שנאמרו לו למשה בסיני הן וכללותיהן ופרטותיהן ודקדוקיהן, וכל אותן הכללות והפרטות והדקדוקין והביאורין של כל מצוה ומצוה היא תורה שבעל פה שקבלו בית דין מפי בית דין: ויש מצוות אחרות שנתחדשו אחר מתן תורה וקבעו אותן נביאים וחכמים ופשטו בכל ישראל כגון מקרא מגלה ונר חנוכה ותענית תשעה באב וידיים ועירובין... אלא כך אנו אומרים, שהנביאים עם בית דין תקנו וצוו לקרות המגלה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועינו, כדי לברכו ולהללו וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כי"י אלהינו בכל קראנו אליו. ועל דרך זו היא כל מצוה ומצוה שהיא מדברי סופרים בין עשה בין לא תעשה

9)תורת מנחם תשכ"ב, 153-154

וענין זה נוגע ביחוד בדורנו, בחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, "אכשור דרא" בתמ"ל, שאז מוכרחים שתהי' תוספת כח מלמעלה, המשכות והשפעות מלמעלה, הרבה יותר ממה שהוצרכו בזמנים שלפנ"ז, ולכאורה, באיזו תקיפות דורשים ומקבלים זאת? – הרי זה מצד ענין ימי הפורים, שבהם ההנהגה היא באופן ש"כל הפושט יד נותנים לו", והרי אנו במצב של "פושט יד", שהרי אנו מבקשים כו'

10)סדר רב עמרם גאון (מוסד הרב קוק) עמוד קד-קדקה

ואין אומרים הלל בפורים מה טעם לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ לפיכך נופל אדם על פניו בפורים וכך אמר רב עמרם בר ששנא ריש מתיבתא כך מנהג במתיבתא ששירדין תנאיו לפני גאון ואב ב"ר ואלופים וכל ישיבה כולה ומבקשים רחמים הרבה ונופלים על פניהם

11)ספר שבלי הלקט ענין פורים סימן קצד

וערב פורים בשחרית נופלין על פניהן שהרי מתענין ואומרים תחנונים וסליחות גם במנחה יש שאין נמנעין מליפול על פניהן שהרי יום טוב לא קבלו עליהן. ובמנהגות חכמי מגנצא מצאתי שאין נופלין בתחנונים בתענית אסתר לערב משום כבוד יום טוב של יום המחרת ולא בט"ו באדר שחרית וערבית משום כבוד יום טוב של כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון

12) שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרפ"ט
מקום שאין מנין, אם אחד יודע והאחרים אינם יודעים אחד פוטר את כולם; ואם כולם יודעים, כל אחד יקרא ו' } (טו)
לעצמו

13) מגן אברהם סימן תרפ"ט
קורא לעצמו. משמע דס"ל דאין היחיד מוציא חבירו אלא בי' וצ"ל דלא דמי לשופר דקריאת המגילה הוי כמו תפלה
דבעינן ל' אבל ברי"ו נ"ג משמע דאפ"י יחיד מוציא חבירו במגילה אע"פ שהוא בקי ע"ש

14) שולחן ערוך תרצו:ד
כל דברי אבילות נוהגים בחנוכה ופורים

15) Rav Soloveitchik, *Days of Deliverance*, 103-105

The Megilla is not just the story of triumph; it is also a book of despair, of human insecurity—particularly, Jewish insecurity and instability...

True the Jews succeeded in defeating Haman. There was a miracle: the Jews were saved. Of course, we have to celebrate this miracle. But there is no guarantee, no security. That is why Hazal did not introduce the concept of *simhah* as it was recommended by the Torah vis-à-vis the Three Festivals. Rather, they introduced a difference concept of *simhah* – gaiety, fun, which is just “acting” and is not sincere. The concept of *lifnei Hashem* was not applied to Purim.

We do not celebrate Purim like Pesah, Shavuot and Sukkot.... The victory is not final; the triumph is not decisive; a repetition is possible. That is why we cannot equate the celebration of Purim with *simhat ha-regel*, the joy of the Festival.